

2024/2121

6.8.2024

Lausuma unionin tuomioistuimen asiassa *Komstroy* antaman tuomion oikeudellisista seurauksista ja yhteisymmärryksestä energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 26 artiklan soveltumattomuudesta EU:n sisäisten välimiesmenettelyjen perustaksi

JONKA JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN JA EUROOPAN UNIONIN EDUSTAJAT OVAT ANTANEET 26 PÄIVÄNÄ KESÄKUUTA 2024

OTTAVAT HUOMIOON energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen, joka allekirjoitettiin Lissabonissa 17 päivänä joulukuuta 1994 (EYVL L 380, 31.12.1994, s. 24) ja hyväksyttiin Euroopan yhteisöjen puolesta 23 päivänä syyskuuta 1997 tehdyllä neuvoston ja komission päätöksellä 98/181/EY, EHTY, Euratom (EYVL L 69, 9.3.1998, s. 1), sellaisena kuin se on mahdollisesti muutettuna, jäljempänä 'energiaperuskirjaa koskeva sopimus',

OTTAVAT HUOMIOON kansainvälisen tapaoikeuden säännöt, jotka on kodifioitu valtiosopimusoikeutta koskevassa Wienin yleissopimuksessa, jäljempänä 'Wienin yleissopimus',

KATSOVAT, että energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön jäsenet ilmaisevat täten yhteisymmärryksen sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta keskinäisissä suhteissaan,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että eroaminen energiaperuskirjaa koskevasta sopimuksesta ei vaikuta peruskirjasta eronneen, tämän lausuman allekirjoittaneen, asemaan alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön jäsenenä eikä sulje pois halua ilmaista yhteisymmärrystä kyseisen sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta niin kauan kuin sillä voidaan katsoa olevan oikeusvaikutuksia kyseisen jäsenen osalta ja erityisesti energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 47 artiklan 3 kohdan osalta,

OTTAVAT HUOMIOON Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU), Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT), Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) perustamissopimuksen sekä Euroopan unionin ja Euratomin oikeuden yleiset periaatteet,

KATSOVAT, että tähän lausumaan sisältyvät viittaukset Euroopan unioniin on ymmärrettävä viittauksina myös sen edeltäjään, Euroopan talousyhteisöön ja myöhemmin Euroopan yhteisöön, kunnes Euroopan unioni korvasi jälkimmäisen,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että Pysyvän kansainvälisen tuomioistuimen oikeuskäytännön (*Jaworzinan kysymys (Puolan ja Tšekkoslovakian raja)*), neuvoo-antava lausunto, [1923], PCIJ B-sarja, nro 8, 37) ja Kansainvälisen tuomioistuimen oikeuskäytännön (*Varaukset yleissopimukseen joukkotuhontana pidettävän rikoksen ehkäisemiseksi ja rankaisemiseksi*, neuvoo-antava lausunto, [1951], I.C.J. Reports, 15, 20) mukaan oikeus antaa virallinen tulkinta oikeussäännöstä kuuluu kansainvälisen sopimuksen osalta kyseisen sopimuksen osapuolina oleville valtioille,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat antaneet Euroopan unionin tuomioistuimelle tällaisen oikeuden antaa sitova tulkinta unionin ja Euratomin oikeudesta, kuten unionin tuomioistuin on selittänyt 30 päivänä toukokuuta 2006 antamassaan tuomiossa asiassa *komissio v. Irlanti (Mox Plant)*, C-459/03 (ECLI:EU:C:2006:345, 129–137 kohta), jossa se katsoi, että yksinomainen toimivalta tulkita ja soveltaa unionin ja Euratomin oikeutta ulottuu sellaisten kansainvälisten sopimusten tulkintaan ja soveltamiseen, joiden osapuolia Euroopan unioni, Euratom ja jäsenvaltiot ovat, kun kyseessä ovat kahden jäsenvaltion taikka Euroopan unionin tai Euratomin ja jäsenvaltion väliset suhteet,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että SEUT-sopimuksen 344 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 193 artiklan mukaan Euroopan unionin jäsenvaltioilla ei ole oikeutta hakea ratkaisua riitaan, joka koskee SEU-sopimuksen, SEUT-sopimuksen ja Euratomin perustamissopimuksen tulkintaa tai soveltamista, millään muulla kuin perussopimuksissa määrättyllä tavalla,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että asiassa *Achmea* (asia C-284/16 (ECLI:EU:C:2018:158)) 6 päivänä maaliskuuta 2018 antamassaan tuomiossa Euroopan unionin tuomioistuin totesi, että SEUT-sopimuksen 267 ja 344 artiklaa on tulkittava siten, että ne estävät jäsenvaltioiden välisen kansainvälisen sopimuksen sisältämien sellaisten määräysten soveltamisen, joiden mukaan jommankumman jäsenvaltion investoija voi toiseen jäsenvaltioon tehtyjä investointeja koskevan riidan yhteydessä käynnistää viimeksi mainittua jäsenvaltiota vastaan menettelyn välimiesoikeudessa, jonka toimivalta tämän jäsenvaltion on hyväksyttävä,

PALAUTTAVAT MIELEEN Euroopan unionin toistuvasti esittämän kannan, jonka mukaan energiaperuskirjaa koskevaa sopimusta ei ole tarkoitus soveltaa EU:n sisäisissä suhteissa eikä Euroopan unionin, Euratomin ja niiden jäsenvaltioiden tarkoituksena ollut eikä voinut olla, että energiaperuskirjaa koskeva sopimus loisi niiden keskuudessa velvollisuuksia, koska siitä neuvoteltiin Euroopan unionin ulkoisen energiapolitiikan välineenä, jonka tarkoituksena on luoda puitteet energia-alan yhteistyölle kolmansien maiden kanssa, kun taas unionin sisäinen energiapolitiikka koostuu yksityiskohtaisesta sääntelyjärjestelmästä, jonka tarkoituksena on luoda energian sisämarkkinat, joilla säännellään yksinomaan jäsenvaltioiden välisiä suhteita,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että Euroopan unionin tuomioistuin muistutti, että sen 2 päivänä syyskuuta 2021 asiassa *Komstroy* antamassa tuomiossa C-741/19 (ECLI:EU:C:2021:655, 66 kohta), jäljempänä '*Komstroy*-tuomio', mikä vahvistettiin sen lausunnossa 1/20 (ECLI:EU:C:2022:485, 47 kohta), tuomioistuin katsoi, että energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 26 artiklan 2 kohdan c alakohta on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta jäsenvaltion ja toisen jäsenvaltion investoijan välisiin riitoihin, jotka koskevat viimeksi mainitun ensin mainittuun jäsenvaltioon tekemää investointia,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että *Komstroy*-tuomion mukaista tulkintaa energiaperuskirjaa koskevasta sopimuksesta sovelletaan toimivaltaisen tuomioistuimen tulkintana ja kansainvälisen julkisoikeuden yleistä periaatetta noudattaen siitä lähtien, kun Euroopan unioni, Euratom ja niiden jäsenvaltiot ovat hyväksyneet energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen,

KATSOVAT, että SEUT-sopimuksen 267 ja 344 artiklaa on tulkittava siten, että ne sulkevat pois energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 26 artiklan tulkinnan, jonka mukaan Euroopan unionin jonkin jäsenvaltion investoijan ja toisaalta Euroopan unionin jonkin toisen jäsenvaltion, Euroopan unionin tai Euratomin väliset riidat voitaisiin ratkaista välitystuomioistuimessa, jäljempänä 'EU:n sisäinen välimiesmenettely', ja

KATSOVAT joka tapauksessa, että jos riidoissa ei päästä sovintoratkaisuun, osapuoli voi halutessaan aina kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattaa jäsenvaltion (tai, tapauksen mukaan, Euroopan unionin tai Euratomin) ja toisen jäsenvaltion investoijan väliset riidat toimivaltaisten tuomioistuinten tai hallintotuomioistuinten ratkaistavaksi, mikä taataan muun muassa Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistetuilla yleisillä oikeusperiaatteilla ja perusoikeuksien kunnioittamisella,

OVAT YHTÄ MIELTÄ tässä lausumassa ilmaistusta yhteisymmärryksestä, jonka mukaan energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 26 artiklan kaltainen määräys ei näin ollen ole aiemmin voinut eikä voi nyt eikä tulevaisuudessakaan toimia oikeusperustana jonkin jäsenvaltion investoijan vireille panemalle välimiesmenettelylle, joka koskee investointeja toiseen jäsenvaltioon,

TOISTAVAT Lissabonin sopimuksen hyväksyneen hallitustenvälisen konferenssin päätöksiin liitetyn julistuksen N:o 17, jossa muistutetaan, että perussopimukset ja unionin perussopimusten nojalla hyväksymä lainsäädäntö ovat ensisijaisia jäsenvaltioiden oikeuteen nähden ja että ensisijaisuuden periaate muodostaa lainvalintasäännön niiden keskinäisissä suhteissa,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että näin ollen normien välisten ristiriitojen ratkaisemiseksi voidaan EU:n sisäisissä suhteissa soveltaa kansainvälistä sopimusta, jonka Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat tehneet kansainvälisen oikeuden nojalla, ainoastaan siltä osin kuin sen määräykset ovat yhteensopivia EU:n perussopimusten kanssa,

KATSOVAT, että koska energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 26 artiklaa ei voida käyttää EU:n sisäisten välimiesmenettelyjen oikeusperustana, myöskään energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 47 artiklan 3 kohta ei voi koskea eikä sitä ole tarkoitus laajentaa koskemaan tällaisia menettelyitä,

KATSOVAT, että koska energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 26 artiklaa ei voida soveltaa EU:n sisäisten välimiesmenettelyiden oikeusperustana, tapauksessa, jossa EU:n sisäinen välimiesmenettely on vireillä, niiden tämän lausuman allekirjoittajien, joita menettely koskee joko vastaajana tai investoijan kotivaltiona, olisi tehtävä keskenään yhteistyötä sen varmistamiseksi, että tämän lausuman olemassaolo saatetaan kyseisen välitystuomioistuimen tietoon, jotta voidaan tehdä asianmukainen päätelmä kyseisen tuomioistuimen toimivallan puuttumisesta,

KATSOVAT lisäksi, että uusia EU:n sisäisiä välimiesmenettelyjä ei pitäisi panna vireille, ja

OVAT YHTÄ MIELTÄ siitä, että jos välimiesmenettelyä koskeva ilmoitus kuitenkin annetaan, niiden allekirjoittajien, joita tällainen menettely koskee joko vastaajana tai investoijan kotivaltiona, olisi tehtävä yhteistyötä sen varmistamiseksi, että tämän lausuman olemassaolo saatetaan kyseisen välitystuomioistuimen tietoon, jolloin voidaan tehdä asianmukainen päätelmä siitä, että energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 26 artikla ei voi toimia tällaisen menettelyn oikeusperustana,

KATSOVAT kuitenkin, että EU:n sisäisiä investointeja koskevissa välimiesmenettelyissä tehtyjä sovintoja ja välitystuomioita, joita ei voida enää mitätöidä tai hylätä ja joita on vapaaehtoisesti noudatettu tai jotka on pantu täytäntöön lopullisesti, ei pitäisi riitauttaa,

PAHOITTELEVAT sitä, että välitystuomioita on jo annettu, niitä annetaan edelleen ja niitä voitaisiin edelleen antaa välimiesoikeuksissa Euroopan unionin ja Euratomin sääntöjen ja myös Euroopan unionin tuomioistuimen tulkintojen vastaisesti EU:n sisäisissä välimiesmenettelyissä, jotka on pantu vireille energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 26 artiklan nojalla,

PAHOITTELEVAT myös sitä, että tällaiset välitystuomiot ovat täytäntöönpanomenettelyjen kohteena, myös kolmansissa maissa, että vireillä olevissa EU:n sisäisissä välimiesmenettelyissä, joiden väitetään perustuvan energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 26 artiklaan, välimiesoikeudet eivät katso, että niillä ei ole toimivaltaa ja tuomiovaltaa, ja että välityselimet jatkavat uusien välimiesmenettelyjen vireille panemista eivätkä hylkää niitä sillä perusteella, että niiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat,

KATSOVAT näin ollen, että on tarpeen toistaa nimenomaisesti ja yksiselitteisesti Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden johdonmukainen kanta asiakirjalla, jossa vahvistetaan niiden yhteisymmärrys energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen, sellaisena kuin Euroopan unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut, tulkinnasta ja soveltamisesta siltä osin kuin se koskee EU:n sisäisiä välimiesmenettelyjä,

KATSOVAT, että Kansainvälisen tuomioistuimen 5 päivänä helmikuuta 1970 asiassa *Barcelona Traction, Light and Power Company Limited (Belgia v. Espanja)* (ICJ Reports 1970, s. 3, 33 ja 35 kohta) antaman tuomion mukaisesti ja kuten Euroopan unionin tuomioistuin on selittänyt *Komstroy*-tuomiossa, tietyillä energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen määräyksillä on tarkoitus säännellä kahdenvälisiä suhteita,

KATSOVAT näin ollen, että tällainen asiakirja koskee ainoastaan Euroopan unionin, Euratomin ja niiden jäsenvaltioiden välisiä kahdenvälisiä suhteita ja siten myös energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen sopimuspuolten investoijien välisiä kahdenvälisiä suhteita ja että sen vuoksi tämä lausuma koskee ainoastaan niitä osapuolia, joihin sovelletaan Euroopan unionin sääntöjä energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuina alueellisinä taloudellisen yhdentymisen järjestöinä, eikä se vaikuta siihen, että muut energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen sopimuspuolet voivat käyttää kyseisen sopimuksen mukaisia oikeuksiaan tai täyttää sen mukaiset velvollisuutensa,

PALAUTTAVAT MIELEEN, että Euroopan unioni ja Euratom sekä niiden jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet muille energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen sopimuspuolille aikomuksestaan tehdä sopimus energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta,

KATSOVAT, että Euroopan unioni, Euratom ja niiden jäsenvaltiot varmistavat tällä tavoin ja EU:n ja Euratomin lainsäädännön mukaisten oikeudellisten velvollisuuksiensa mukaisesti, sanotun kuitenkin rajoittamatta niiden oikeutta esittää tarkoituksenmukaisiksi katsomiaan vaatimuksia sellaisten kustannusten osalta, joita niille aiheutuu vastaajina EU:n sisäisissä välimiesmenettelyissä, *Komstroy*-tuomion täysimääräisen ja tehokkaan noudattamisen, olemassa olevien tuomioiden täytäntöönpanokelvottomuuden ja välimiesoikeuksien velvollisuuden lopettaa välittömästi mahdollisesti vireillä olevat EU:n sisäiset välimiesmenettelyt ja välityselinten velvollisuuden olla panematta vireille uusia EU:n sisäisiä välimiesmenettelyjä niille ICSID-yleissopimuksen 36 artiklan 3 kohdan ja SCC:n välimiesmenettelysääntöjen 12 artiklan mukaisesti kuuluvien valtuuksien mukaisesti sekä välimiesoikeuksien velvollisuuden ilmoittaa, että millään EU:n sisäisellä välimiesmenettelyllä ei ole oikeusperustaa,

TULKITSEVAT, että tämä lausuma kattaa sellaiset energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 26 artiklaan perustuviin EU:n sisäisiin riitoihin liittyvät investoijan ja valtion väliset välimiesmenettelyt, joissa Euroopan unioni tai sen jäsenvaltiot ovat osapuolina ja jotka toteutetaan minkä tahansa välimiesmenettely-yleissopimuksen tai säännösten nojalla, mukaan lukien yleissopimus valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemisesta (ICSID-yleissopimus) ja ICSID:n välimiesmenettelysäännöt, Tukholman kauppakamarin välitysinstituutin välimiesmenettelysäännöt, Yhdistyneiden kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden toimikunnan (UNCITRAL) välimiesmenettelysäännöt ja tilapäinen välimiesmenettely,

KATSOVAT, että tämän lausuman lisäksi sen allekirjoittajat aikovat virallistaa yhteisymmärryksensä keskinäisellä monenvälisellä sopimuksella, jonka lopullisen tekstin tämän lausuman allekirjoittajat ovat neuvotelleet ja parafoineet, ja pyrkivät parhaansa mukaan tallettamaan määrättyä aikana ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa,

PITÄVÄT MIELESSÄ, että tämän lausuman määräykset eivät rajoita Euroopan komission tai jäsenvaltioiden mahdollisuutta saattaa asia Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi SEUT-sopimuksen 258, 259 ja 260 artiklan perusteella,

EDELLÄ ESITETYN PERUSTEELLA EUROOPAN UNIONI JA SEN JÄSENVALTIOT, JÄLJEMPÄNÄ 'ALLEKIRJOITTAJAT',

ILMOITTAVAT YHTEISENÄ NÄKEMYKSENÄÄN, ETTÄ ENERGIAPERUSKIRJAA KOSKEVAN SOPIMUKSEN 26 ARTIKLA EI SOVELLU EU:N SISÄISTEN VÄLIMIESMENETTELYJEN PERUSTAKSI:

1. Allekirjoittajat vahvistavat selkeyden vuoksi, että ne ovat yhtä mieltä energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta ja että niiden mukaan kyseisen sopimuksen 26 artiklaa ei voi eikä ole koskaan voitu käyttää oikeusperustana EU:n sisäisille välimiesmenettelyille.

Yhteinen näkemys perustuu seuraaviin unionin oikeuden seikkoihin:

- i. Euroopan unionin tuomioistuimen tulkinta, jonka mukaan energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 26 artiklaa ei sovelleta eikä sitä olisi koskaan pitänyt soveltaa EU:n sisäisten välimiesmenettelyjen perustana; ja
 - ii. Lissabonin sopimuksen hyväksyneen hallitustenvälisen konferenssin päätösasiakirjaan liitettyssä julistuksessa N:o 17 mainittu unionin oikeuden ensisijaisuus kansainvälisen oikeuden sääntönä, jolla säännellään normien välisiä ristiriitoja niiden keskinäisissä suhteissa, minkä vuoksi energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 26 artiklaa ei missään tapauksessa voida eikä ole koskaan voitu soveltaa EU:n sisäisten välimiesmenettelyjen perustana.
2. Selkeyden vuoksi allekirjoittaneet vahvistavat olevansa yhtä mieltä siitä, että koska energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 26 artiklan mukaiselle EU:n sisäiselle välimiesmenettelylle ei ole oikeusperustaa, energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 47 artiklan 3 kohtaa ei voida eikä sitä olisi koskaan voitu laajentaa koskemaan tällaisia menettelyjä. Energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 47 artiklan 3 kohdalla ei näin ollen ole voinut olla oikeusvaikutuksia EU:n sisäisissä suhteissa, kun jokin allekirjoittaja vetäytyy energiaperuskirjaa koskevasta sopimuksesta ennen tätä lausumaa, eikä sillä ole oikeusvaikutuksia EU:n sisäisissä suhteissa, jos jokin allekirjoittaja myöhemmin vetäytyy energiaperuskirjaa koskevasta sopimuksesta.

3. Selkeyden vuoksi allekirjoittajat ilmoittavat olevansa yhtä mieltä siitä, että 1 ja 2 kohdassa esitetyn yhteisymmärryksen mukaisesti ja sitä rajoittamatta, energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 26 artiklaa ei sovelleta EU:n sisäisten välimiesmenettelyjen perustana ja että energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen 47 artiklan 3 kohdalla ei tältä osin ole oikeusvaikutuksia EU:n sisäisissä suhteissa.
4. Edellä olevilla 1–3 kohdalla ei rajoiteta energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen muiden määräysten tulkintaa ja soveltamista siltä osin kuin ne koskevat EU:n sisäisiä suhteita.

Tehty Brysselissä bulgarian, englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, kroaatin, latvian, liettuan, maltan, portugalil, puolan, ranskan, romanian, ruotsin, saksan, slovakian, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä yhtenä alkuperäiskappaleena.

26 päivänä kesäkuuta 2024.
